

143
AKADEMIA SZTABU GENERALNEGO
im. gen. broni K. Świerczewskiego

KATEDRA TAKTYKI OBRONY PRZED ŚRODKAMI
MASOWEGO RAŻENIA

JAWNE
Egz. Nr 3

ppłk dr inż. Kazimierz NAWROCKI

ORGANIZACJA OBRONY PRZED BRONIĄ MASOWEGO
RAŻENIA W TYŁACH ARMII W OPERACJI ZACZEPNEJ

ARCHIWUM
BIEGOWNIKI SZOLENIEC
KATEDRY SZTABU GENERALNEGO
33660

143

52

A K A D E M I A   S Z T A B U   G E N E R A L N E G O
im. gen. broni K. Świerczewskiego

**KATEDRA TAKTYKI OBRONY PRZED ŚRODKAMI
MASOWEGO RAŻENIA**

JAWNE
SLUŻBOWO

Egz. Nr 3

ppłk dr inż. Kazimierz NAWROCKI

**ORGANIZACJA OBRONY PRZED BRONIĄ MASOWEGO
RAŻENIA W TYŁACH ARMII W OPERACJI ZACZEPNEJ**

ARCHIWUM
BIBLIOTEKI SZTABU GENERALNEGO
im. gen. broni K. Świerczewskiego
33660

W A R S Z A W A

L I P I E C

1 9 6 6

AKADEMIA SZTABU GENERALNEGO

im. gen. broni K. Świerczewskiego

KATEDRA TAKTYKI OBRONY PRZED ŚRODKAMI MASOWEGO RAŻENIA

Ustawa z dnia 22 kwietnia 1969 roku
art. 86 ust. 2
(Dz.U. RP Nr 11 poz. 95)
Dziś

JAWNE

"ZATWIERDZAM"
SZEŃ KATEDRY TOPSMaR

Egz.nr... 3

/-/ pżk dr St. CYBULSKI

*prof. przeł
12617
fu*

ppżk dr inż. Kazimierz NAWROCKI

ORGANIZACJA OBRONY PRZED BRONIĄ MASOWEGO RAŻENIA
W TYŁACH ARMII W OPERACJI ZACZEPNEJ

ARCHIWUM
BIBLIOTEKI SZKOLENIOWEJ
KATEDRY SZTABU GENERALNEGO

33660

WARSZAWA

lipiec

1966 r.

W S T Ę P

Z doświadczeń drugiej wojny światowej wynika, że nieprzyjaciel przez stałe bombardowanie ważniejszych obiektów tyłowych starał się dezorganizować zaopatrywanie walczących wojsk. Oddziaływanie to nie ustawało ani w czasie intensywnych działań, ani podczas przerw operacyjnych. Miało to na celu uniemożliwienie lub utrudnienie dowozu amunicji, materiałów pędnych, żywności i sprzętu, niezbędnych do walki.

W czasie nalotów na tyły armii nieprzyjaciel kierował główny wysiłek przede wszystkim na te obiekty, których uszkodzenie mogło mieć bezpośredni wpływ na działanie wojsk. Przy czym szczególnie starał się uszkodzić drogi, zniszczyć środki transportowe i zapasy materiałów w składach i transportach. Najczęstsze i najsilniejsze naloty były wykonywane na stacje zaopatrywania, mosty i przeprawy /na niektóre nawet kilka razy dziennie/, węzły drogowe i kolejowe na składy polowe oraz na inne obiekty tyłowe armii.

Do zagadnienia dezorganizacji pracy tyłów nieprzyjaciela przywiązywało również uwagę w czasie drugiej wojny światowej do - wództwo angielsko - amerykańskie, którego lotnictwo zrzuciło na tyły armii hitlerowskiej 1/3 wszystkich bomb.

W warunkach współczesnej wojny oddziaływanie nieprzyjaciela na obiekty i urządzenia tyłowe armii może być znacznie większe niż w czasie ostatniej wojny światowej przede wszystkim ze względu na możliwość zastosowania broni masowego rażenia.

Uderzenia jądrowe i chemiczne przeciwnika, mogą doprowadzić do dużych strat w ludziach i sprzęcie zwłaszcza jeśli wykonane będą zaskoczenia. Mogą naruszyć dowodzenie oddziałami i urządzeniami tyłowymi, co z kolei odbije się ujemnie na działaniu wojsk. Wytworzona sytuacja powodować będzie poważne trudności w regularnym zabezpieczeniu walczących wojsk, w niezbędne środki materiałowe.

Obronę tyłów przed bronią masowego rażenia organizuje się dla uniknięcia lub osłabienia działania tej broni na jednostki i urządzenia tyłowe w celu ochrony zapasów i środków materiałowych, a tym samym zapewnia nieprzerwane i niezakłócone zaopatrywanie walczących wojsk.

W opracowaniu zostaną rozpatrzone warunki, organizacja i realizacja przedsięwzięć OPBMaR w tyłach armii podczas operacji zaczepnej.

I. WARUNKI WPŁYWAJĄCE NA ORGANIZACJĘ OBRONY TYŁÓW ARMII PRZED BRONIĄ MASOWEGO RAŻENIA

Do zasadniczych czynników, które mogą wywierać wpływ na organizację obrony tyłów armii przed bronią masowego rażenia zalicza się:

- skala stosowania broni masowego rażenia w toku operacji przez strony walczące;
- stopień oddziaływania bronią masowego rażenia na urządzenia tyłowe i rozmiar skażeń;
- warunki rozmieszczenia i przesunięcia oddziałów i urządzeń tyłowych oraz stopień rozbudowy inżynieryjnej zajmowanych przez nich rejonów;
- ilość sił i środków, które mogą być wykorzystane do realizacji przedsięwzięć OPBMaR.

1. Możliwy stopień oddziaływania przez nieprzyjaciela bronią masowego rażenia i charakterystyka skażeń w tyłach armii

Tyły armii /RBA, armijna polowo-techniczna baza raketowa /APTBR/, bataliony samochodowo-transportowe, jednostki drogowo - eksploatacyjne, odwód medyczny/ ugrupowuje się podczas przygotowania operacji w odległości 50-70, a w czasie operacji do 100 i więcej km od linii frontu. Na tej odległości od linii frontu mogą one być obezwładnione bronią jądrową i chemiczną za pomocą rakiet średniego zasięgu i lotnictwa. Mogą być wykonane powietrzne uderzenia jądrowe na konkretne wykryte obiekty oraz naziemne uderzenia jądrowe o mocy od 2 do 20 KT przy mniej sprzyjających warunkach meteorologicznych. Natomiast przy sprzyjających warunkach meteorologicznych dla nieprzyjaciela, mogą być wykonane naziemne uderzenia jądrowe o mocy ponad 20 KT. W wyniku powyższego stopień oddziaływania nieprzyjaciela na tyły armii bronią masowego rażenia może być dość duży.

Znaczne oddalenie tyłów armii od linii frontu pozwala przeciwnikowi szeroko stosować naziemne wybuchy jądrowe oraz środki trujące, nawet w niesprzyjających dla niego warunkach meteorologicznych w celu utrudnienia pracy tyłów i utrudnienia a nawet uniemożliwienia zaopatrywania wojsk walczących. Cel ten osiąga się przez skażenie środków materiałowych, znajdujących się na składach i tym samym stwarza trudności w przeprowadzeniu prac ratunkowych w rejonie uderzeń bronią jądrową. Powyższe stwierdzenia oparte są na podstawie

materiałów z przeprowadzonych ćwiczeń dowódczo - sztabowych i z wojskami w ostatnich latach. W okresie przygotowawczym i w toku operacji zaczepnej w tyłach armii może powstać bardzo skomplikowana sytuacja zniszczeń zawałów, skażeń promieniotwórczych, chemicznych, a nawet w niektórych wypadkach i biologicznych.

Analizując różnego rodzaju, ćwiczenia z wojskami i dowódczo-sztabowe możemy wnioskować, że i rozmiary stosowania w nich broni masowego rażenia, w rezultacie masowych uderzeń broni jądrowej do 80% rejonu zajmowanego przez tyły Frontu może ulec skażeniu promieniotwórczemu. W rejonach skażeń promieniotwórczych może znajdować się około 70% jednostek i urządzeń tyłowych. Tyły armii mogą znaleźć się w jeszcze trudniejszej sytuacji dlatego, że rejon ich bezpośrednio graniczy z rejonami rozmieszczenia związków taktycznych, które mogą być zasadniczymi obiektami naziemnych uderzeń jądrowych przeciwnika.

W kolejnych dniach operacji zaczepnej, o czym świadczą dokumenty ćwiczeń, rejonu skażone mogą obejmować do 30% powierzchni tyłów armii. Należy tu zaznaczyć, że jednostki tyłowe szczególnie podczas ich przesunięcia w toku operacji, będą często napotykać, różnego rodzaju strefy skażeń, zniszczeń i zawałów powstałych w rezultacie obustronnego stosowania broni jądrowej.

W takich warunkach, jak wykazują obliczenia i przykłady z ćwiczeń, skażeniu promieniotwórczemu za okres operacji zaczepnej może ulec w sztabie kwatermistrzostwa i RBA 80 - 85%, a w drogowo-eksploatacyjnych, transportowych jednostkach i urządzeniach medycznych armii - do 70% stanu osobowego, techniki i środków materiałowych.

Nie wyklucza się użycia przez nieprzyjaciela wysokotoksycznych środków trujących typu "Vx", a także sarinu, za pomocą rakiet i lotnictwa, na ważne obiekty, w tyłach armii, takie jak: RBA, KSD, część rejonu rozmieszczenia wojsk drugiego rzutu Frontu itp.

Skala skażeń środkami trującymi będzie znacznie mniejsza w stosunku do skażeń promieniotwórczych i charakteryzować się będzie oddzielnymi rejonami o wielkości od jednego do kilku km². Środkami trującymi mogą być skażone pojedynczo: składy, węzły komunikacyjne, armijna polowa - techniczna baza raketowa, stacje wyładownicze, szpitale i inne.

Poważne trudności podczas przesunięcia oddziałów i urządzeń tyłowych w toku operacji stwarzać będą odcinki skażone ST powstałe w rezultacie użycia przez przeciwnika ST o dużej trwałości /Vx/ na związki taktyczne. W rezultacie tego może zaistnieć konieczność

obchodzenia odcinków skażonych przez co nastąpią zakłócenia w przegrupowaniu oddziałów i urządzeń tyłowych.

Oddziaływanie broni biologicznej, która może być użyta przez przeciwnika na oddzielne ważne obiekty tyłowe, takie jak KSD, składy żywnościowe, rzeźnie, stacje wyładownicze, szpitale itp. jeszcze więcej skomplikuje sytuację pracy tyłów armii i organizację przedsięwzięć w zakresie OPBMaR.

2. Charakterystyczne cechy pracy tyłów armii wpływające na organizację OPBMaR

Prawidłowa organizacja obrony tyłów armii przed bronią masowego rażenia niemożliwa jest bez uwzględnienia warunków pracy tyłów. W pierwszej kolejności należy uwzględnić dużą ilość armijnych obiektów tyłowych. W skład tyłów armii wchodzi 40-45 jednostek i urządzeń tyłowych. Rozmieszczane one są na dużym obszarze, niejednokrotnie w znacznej odległości jeden od drugiego. Fakt ten ma dodatnie znaczenie dla OPBMaR. Jednocześnie jednak utrudnia on scentralizowane wykorzystanie w interesie obiektów tyłowych, armijnych pododdziałów wojsk chemicznych oraz innych oddziałów przeznaczonych do prac ratunkowych. Na równi z powyższym, cechą dodatnią jest ugrupowanie jednostek i oddziałów tyłowych przed rozpoczęciem i w toku operacji według ich funkcjonalnego przeznaczenia. Funkcjonalne przeznaczenie poszczególnych jednostek tyłowych określa elementy ugrupowania tyłów armii. Elementami ugrupowania tyłów armii są: ruchoma baza armii /RBA/; bataliony samochodowo-transportowe, bataliony dowozu mps, piekarnie polowe /zwykle rozmieszczają się w rejonie RBA/; odwód medyczny; jednostki drogowo - eksploatacyjne, które ze względu na swe przeznaczenie rozmieszcza się kierunkowo wzdłuż dróg w pasach przydzielonych im do obsługi.

Ugrupowanie i rozmieszczenie jednostek i urządzeń tyłowych zapewnia możliwości wzajemnej pomocy w przeprowadzeniu rozpoznania skażeń, a także ułatwia informację i powiadamianie o skażeniach promieniotwórczych i chemicznych. Wszystkie składy armii, oddziały i urządzenia tyłowe są zabezpieczone w transport samochodowy, co podczas przegrupowania ułatwia pokonanie lub wyjście ze stref skażonych. Na równi z tym wspomniana okoliczność prowadzi do wzrostu zabiegów specjalnych transportu samochodowego.

Przesunięcie jednostek i urządzeń tyłowych w toku operacji przeprowadza się w zależności od tempa natarcia wojsk armii.

Ruchoma baza armii i inne jednostki tyłowe zazwyczaj przesuwać się będą codziennie tak ażeby nie pozostać w tyle za dywizjami pierwszego rzutu dalej jak 100 km. Przebywanie jednostek tyłowych w jednym rejonie nie więcej jak jedną dobę ogranicza poważnie możliwości inżynieryjnej rozbudowy.

Oddziały i urządzenia tyłowe, przemieszczając się za związkami ogólnowojskowymi powinny być informowane o sytuacji skażeń przez sztab armii na podstawie przeprowadzonego rozpoznania przez pododdziały wojsk chemicznych ZT i armii.

Jednostki i urządzenia tyłowe będą miały możliwości wykorzystania zbudowanych przez jednostki ogólnowojskowe urządzeń inżynieryjnych. Dlatego też tyły armii powinny w odpowiednim czasie otrzymać informacje od sztabu armii o sytuacji skażeń, zniszczeń i zawał oraz o charakterze inżynieryjnej rozbudowy terenu w pasie przyszłego rozmieszczenia tyłów.

Przedstawione cechy rzutu na wykorzystanie sił i środków, które mogą być użyte do wykonania przedsięwzięć OPBMaR na rzecz jednostek i urządzeń tyłowych armii.

3. Siły i środki wykorzystywane dla wykonania przedsięwzięć w zakresie obrony tyłów armii przed bronią masowego rażenia.

Do realizacji przedsięwzięć specjalnych prowadzonych po użyciu przez nieprzyjaciela broni jądrowej wykorzystuje się takie pododdziały, jak: batalion samochodów i obsługi KSD, kompanie obsługi RBA, kompanie inżynieryjnego zabezpieczenia tyłów armii, bataliony eksploatacji dróg, samodzielne kompanie ewakuacji pojazdów mechanicznych, batalion medyczny wzmocnienia oraz pododdziały chemiczne z poszczególnych oddziałów tyłowych.

Z wyżej wymienionych oddziałów /pododdziałów/ organizuje się grupy ratunkowe, które wysyła się w rejony uderzeń jądrowych dla ratowania i udzielenia pomocy oraz ewakuacji rannych, wykonania przejść na drogach, ewakuacji uszkodzonego sprzętu i gaszenia pożarów.

Charakterystycznym dla jednostek i urządzeń tyłowych armii jest brak podległych bezpośrednio kwatermistrzowi armii etatowych pododdziałów wojsk chemicznych. W tyłach armii znajdują się etatowe drużyny rozpoznania skażeń: w kompanii obsługi RBA, w batalionie samochodów i obsługi KSD, w batalionach samochodowo-transportowych, batalionie dowozu mps, w każdej kompanii batalionu drogowo-eksploatacyjnego, w samodzielnej kompanii ewakuacji pojazdów - oraz drużyny zabiegów

specjalnych /2 ludzi i ARS/ w samodzielnej kompanii ewakuacji pojazdów mechanicznych /ewakuacji czołgów/.

Dużą rolę będzie odgrywać właściwe wykorzystanie instruktorów chemicznych /dozymetrystów/ znajdujących się w armijnym składzie żywnościowym, w batalionie drogowo - eksploatacyjnym, w batalionie samochodowo-transportowym, w samodzielnej kompanii ewakuacji pojazdów mechanicznych i w kompanii ewakuacji czołgów.

Dla prowadzenia kontroli stopnia skażenia stanu osobowego przybywającego na leczenie do szpitali, kontroli stopnia skażenia produktów żywnościowych, w każdym samodzielnym oddziale /pododdziale/ medycznym jest sanitariusz - instruktor dozymetrysta.

W sprzęt i środki chemiczne jednostki i urządzenia tyłowe zaopatrywane są zgodnie z tabelami należności i przedstawione w tabeli 1.

Tabela 1

Normy zaopatrzenia jednostek i urządzeń tyłowych w sprzęt i środki chemiczne /zasadnicza nomenklatura/.

L.p.	Nazwa sprzętu	Normy zaopatrzenia jednostek i urządzeń tyłowych
1.	Maska przeciwigazowa /filtrująca/	Na 100% stanu osobowego i 10% zapasu jednostki i urządzenia.
2.	Płaszcz, pończochy i rękawice ochronne	Po jednym /jednej parze/ na żołnierza.
3.	Przyrządy rozpoznania chemicznego /PchR/	Po jednym przyrządzie na każdą kompanię, po jednym na każdego instruktora chemicznego.
4.	Indykator promieniowania	Po jednym na kompanię i każdy obiekt /skład/ armijny.
5.	Rentgenometr	Po jednym na: chemicznego instruktora - dozymetrystę, drużynę rozpoznania skażeń, ASSch, samodzielną kompanię samochodów sanitarnych.
6.	Radiometr	Po jednym na każdy armijny skład, batalion medycznego wzmocnienia, samodzielną kompanię samochodów sanitarnych, samodzielną kompanię ewakuacji pojazdów mechanicznych i kompanię ewakuacji czołgów.
7.	Zestaw dozymetryczny /DP-23/	Po jednym komplecie na kompanię ochrony i regulacji ruchu KSD, kompanię obsługi RBA.
8.	ADK /IZS, EZS/	Jeden komplet na każdy samochód, ciągnik, traktor.

W związku z ograniczoną ilością przyrządów rozpoznania promieniotwórczego i chemicznego dla urządzeń tyłowych armii, szczególnie RBA, duże znaczenie będzie miała pomoc jaka powinna być okazywana siłami i środkami będącymi w dyspozycji szefa wojsk chemicznych armii. Dla prowadzenia obserwacji skażeń na kwatermistrzowskim stanowisku dowodzenia oraz wykonania innych zadań rozpoznania skażeń w rejonie tyłowym, a także dla prowadzenia kontroli stopnia napromienienia stanu osobowego KSD, RBA, i innych jednostek tyłowych, zazwyczaj wykorzystuje się jeden pluton kompanii rozpoznania skażeń armii. Dla prowadzenia rozpoznania skażeń w armijnych drogach samochodowych może być wykorzystany klucz śmigłowców, podporządkowany szefowi wojsk chemicznych armii.

Organizując OPBMaR należy się liczyć z tym, że bezpośrednio w strefie tyłów armii rozmieszcza się część ważnych obiektów tyłowych Frontu /przeważnie urządzenia szpitali, a także niektóre związki taktyczne odvodu/drugiego rzutu/ Frontu. W wyniku tego, w szeregu wypadkach będzie można wykorzystać w zakresie OPBMaR działanie części sił i środków Frontu w interesie tyłów armii. Na przykład: powietrzne rozpoznanie skażeń promieniotwórczych podczas wytworzenia się trudnej sytuacji w rejonach rozmieszczenia jednostek i urządzeń tyłowych armii, może częściowo przeprowadzić eskadra śmigłowców Frontu. Dla przeprowadzenia zabiegów specjalnych stanu osobowego i środków materiałowych szczególnie w RBA może być wykorzystany bzs armii, a w niektórych wypadkach rozmieszczony bliżej tyłów armii bzs Frontu. Przeprowadzenie przedsięwzięć medycznych podczas likwidacji skutków użycia przez nieprzyjaciela broni masowego rażenia w tyłach armii, nakłada się na bataliony medycznego wzmocnienia oraz oddział wzmocnienia i segregacji.

Dla wykonania prac w zakresie inżynieryjnej rozbudowy rejonu KSD armii, przygotowanie ukryć w RBA i urządzeniach medycznych, na równi z kompanią inżynieryjnego zabezpieczenia tyłów mogą być wykorzystane jednostki wojsk inżynieryjnych armii.

II. ORGANIZACJA I PRZEPROWADZENIE PRZEDSIĘWZIĘĆ W ZAKRESIE OBRONY TYŁÓW ARMII PRZED BRONIĄ MASOWEGO RAŻENIA W OPERACJI ZACZEPNEJ

1. Organizacja obrony tyłów armii przed bronią masowego rażenia

W tyłach armii jak i w wojskach walczących we współczesnych operacjach, znaczna część przedsięwzięć OPBMaR prowadzona jest stale. Jednak z rozpoczęciem przygotowania nowej operacji zaczepnej wyłaniają się nowe zadania, związane z przegrupowaniem jednostek i urzą -

dzeń tyłowych armii, z rozbudową /przygotowaniem/ nowych rejonów drogowo - eksploatacyjnych itp. Wszystko to wpływa na przeprowadzenie znacznej pracy w zakresie organizacji OPBMaR, w ramach organizacji obrony i ochrony tyłów.

Obrona przed bronią masowego rażenia tyłów armii obejmuje:

- rozśrodkowanie oddziałów i obiektów tyłowych oraz ich maskowanie;
- okresową zmianę rejonów rozmieszczenia oddziałów i obiektów tyłowych;
- przygotowanie dróg zaopatrzenia, inżynieryjne urządzenie rejonów zajmowanych przez oddziały i obiekty tyłowe;
- wykorzystanie indywidualnych środków ochrony, własności ochronnych sprzętu bojowego i terenu;
- rozpoznanie skażeń i zakażeń oraz powiadamianie oddziałów i obiektów tyłowych o skażeniach oraz o zakażeniach;
- kontrolę napromienienia i skażenia ludzi, środków transportowych, materiałowych i wody;
- przeprowadzenie zabiegów sanitarno-higienicznych i profilaktycznych;
- zaopatrywanie oddziałów w środki ochronne;
- likwidacja skutków użycia przez nieprzyjaciela broni masowego rażenia.

Powyższe przedsięwzięcia w tyłach armii realizowane będą głównie własnymi siłami i środkami wszystkich oddziałów i służb wchodzących w skład tyłów armii.

W zależności od charakteru realizacji, przedsięwzięcia OPBMaR można podzielić na trzy grupy:

- realizowane w ramach normalnej działalności kwatermistrza, szefostwa RBA, dowódców oddziałów i szefów obiektów - rozśrodkowanie, maskowanie, wybór rejonów i dróg z uwzględnieniem własności ochronnych terenu, inżynieryjne przygotowanie rejonów itp.;
- przedsięwzięcia stale realizowane takie jak sanitarno-profilaktyczne, przeciwpożarowe itp.;
- przedsięwzięcia, których realizacja wymaga sił i środków wydzielonych, to jest do rozpoznania skażeń i zakażeń, likwidacji skutków użycia przez nieprzyjaciela broni masowego rażenia, kontroli dozymetrycznej, zabiegów sanitarno-profilaktycznych, normalnie nie wykonywanych.

Przedsięwzięcia w zakresie obrony tyłów przed bronią masowego rażenia organizuje sztab kwatermistrzostwa.

Podstawą dla organizacji obrony tyłów armii przed bronią masowego rażenia jest:

- dyrektywa kwatermistrza Frontu /rozkaz, zarządzenie/;
- wytyczne dowódcy armii dla kwatermistrza, w których określa się zasadnicze przedsięwzięcia OPBMaR, ochronę i obronę tyłów;
- decyzja kwatermistrza, w której określa się konkretne zadania w zakresie OPBMaR tyłów armii, na podstawie wyjaśnienia zadania i oceny operacyjno-tyłowej, skażeń i sanitarno-epidemicznej sytuacji.

Wydzielenie niezbędnej ilości sił i środków dla obrony tyłów przed bronią masowego rażenia przeprowadza się na podstawie wytycznych dowódcy armii i konkretyzuje się w planach i zarządzeniach obrony przed bronią masowego rażenia zabezpieczenia inżynieryjnego i medycznego operacji. Dlatego sztab kwatermistrzostwa armii podczas organizacji i realizacji przedsięwzięć OPBMaR powinien ściśle współpracować ze sztabem armii oraz szefostwem wojsk inżynieryjnych i chemicznych armii.

Za organizację OPBMaR są odpowiedzialni: w sztabie kwatermistrzostwa - szef wydziału organizacji i planowania, który odpowiada za organizację ochrony i obrony oraz za zbiór i uogólnienie danych operacyjno-tyłowej sytuacji. W szefostwie RBA odpowiedzialny jest wydział organizacji i planowania. W jednostkach i urządzeniach tyłowych dowódcy, tych jednostek /szefowie urządzeń/.

Wytyczne kwatermistrza do organizacji OPBMaR wydawane są jednocześnie z innymi wytycznymi w zakresie tyłowego zabezpieczenia operacji. Zgodnie z otrzymanymi wytycznymi starszy pomocnik wydziału organizacji i planowania określa niezbędne przedsięwzięcia w zakresie OPBMaR obiektów tyłowych i KSD. Obowiązany on jest utrzymywać stałą łączność z szefostwem wojsk chemicznych, inżynieryjnych a także ze służbami kwatermistrzostwa armii. Uzgodnić należy wszystkie zagadnienia związane z ich działalnością w zakresie OPBMaR w obiektach tyłowych, podczas przygotowania i w toku operacji. Przedsięwzięcia te starszy pomocnik wydziału organizacji i planowania melduje szefowi sztabu kwatermistrzostwa, po czym przystępuje do planowania i organizacji konkretnych przedsięwzięć w zakresie OPBMaR.

Planowanie przedsięwzięć obrony tyłów przed bronią masowego rażenia ujmuje się w planie obrony i ochrony tyłów po uzgodnieniu z planami inżynieryjnego i medycznego zabezpieczenia operacji oraz planem wykorzystania wojsk chemicznych. Plan wykonuje się na mapie z legendą. W rozkazie tyłowym /lub w oddzielnych zarządzeniach wydawa-

nych zamiast rozkazu/, a następnie w planie obrony i ochrony tyłów wykazuje się porządek wykonania zadań OPBMaR, przeznaczone do tego celu siły i środki, będące w dyspozycji kwatermistrza i planowane przez sztab armii oraz szefostwo wojsk chemicznych i inżynieryjnych na rzecz jednostek i urządzeń tyłowych. Przy tym takie przedsięwzięcia jak rozśrodkowanie i maskowanie obiektów tyłowych uwzględnia się podczas określania elementów ugrupowania tyłów armii i czasu przegrupowania RBA i innych jednostek tyłowych. W planie obrony i ochrony tyłów /zarządzeniu/ ponadto określa się porządek zbierania danych i obiegu informacji o uderzeniach BMR i skażeniach, zabezpieczenie w sprzęt i środki chemiczne i przeprowadzenia kontroli napromienienia, przeprowadzenia przedsięwzięć likwidacji skutków użycia przez nieprzyjaciela broni masowego rażenia z wykorzystaniem wojsk chemicznych, wojsk inżynieryjnych i urządzeń medycznych armii i Frontu.

Następnie sztab kwatermistrzostwa armii przeprowadza kontrolę gotowości oddziałów i urządzeń tyłowych do wykonania zaplanowanych zadań OPBMaR. Przeprowadza się to jednocześnie z kontrolą ich gotowości do materiałowego, technicznego i medycznego zabezpieczenia wojsk armii do operacji.

W toku operacji kwatermistrz armii i jego sztab, znając sytuację skażeń w rejonie tyłowym, obowiązani są w związku z tym uaktualnić działanie oddziałów i urządzeń tyłowych, podejmować niezbędne kroki dla okazania pomocy w przeprowadzeniu przedsięwzięć w zakresie OPBMaR i we właściwym czasie przedstawiać aktualną informację o danej sytuacji do sztabu lub szefostwa wojsk chemicznych armii.

2. Realizacja przedsięwzięć obrony tyłów przed bronią masowego rażenia.

Rozśrodkowanie, maskowanie, wykorzystanie ochronnych własności terenu i jego inżynieryjna rozbudowa.

Krótki okres przygotowawczy, wysokie tempo i manewrowy charakter współczesnej operacji zaczepnej ograniczają możliwości długotrwałego wykorzystania urządzeń inżynieryjnych przez oddziały i urządzenia tyłowe w czasie operacji. W tych warunkach ważne znaczenie dla obrony tyłów armii ma rozśrodkowanie i maskowanie jego obiektów, maksymalne i wszechstronne wykorzystanie ochronnych własności terenu i ukryć pozostałych przez wojska.

Rozsrodkowanie. Oddziały i urządzenia tyłowe powinny rozsrodkować się w takim stopniu, ażeby jednym uderzeniem jądrowym o mocy 50 - 100 KT, nie uległy porażeniu jednocześnie dwa obiekty. Odległość ta powinna wynosić 4 - 5 km. Przy uwzględnianiu takiej wzajemnej odległości składów armijnych, dla rozmieszczenia RBA potrzeba będzie obszaru 100 km². Oddalenie składów armijnych od punktów wyładowniczych powinno wynosić nie mniej jak 10 km.

Ważne znaczenie ma wydłużone rozmieszczenie obiektów tyłowych, które zabezpiecza najmniejszy stopień porażenia ich od broni jądrowej. Najcelowiej rozmieszczać oddziały i urządzenia tyłowe wzdłuż dróg. Z obliczeń wynika, że jednostka tyłowa rozmieszczona na obszarze 300x400m /tj. 12 km²/ może być całkowicie zniszczona jednym uderzeniem jądrowym o mocy do 5 KT, natomiast przy wydłużonym rozmieszczeniu na tym obszarze o rozmiarach 100 x 1000 m stawy takiej jednostki będą znacznie mniejsze.

Dla rozmieszczenia jednostek i urządzeń tyłowych, oprócz zasadniczych rejonów wyznacza się rejon zapasowe.

Maskowanie, wykorzystanie ochronnych własności terenu i jego inżynierska rozbudowa, rozmieszczenia jednostek i urządzeń tyłowych osiąga się w pierwszej kolejności poprzez wykorzystanie właściwości ochronnych terenu, a także poprzez wykorzystanie różnego rodzaju środków maskowniczych między innymi zaciemnianie, a do czasu rozpoczęcia operacji zaczepnej i maskowanie radiowe.

Do przedsięwzięć maskowania zalicza się także wykonywanie prac wyłącznie w nocy, malowanie tary na składach i samochodów pod kolor przyległego terenu, wykorzystanie siatek maskowniczych, wykorzystanie pionowych masek z gałęzi lub mat słomianych, wykonanie makiet pozorujących obiekty tyłowe armii.

Wykorzystanie właściwości ochronnych i maskowniczych terenu /rzeźby terenu, lasów, jarów, jaskiń, wyrobisk podziemnych/ nie powinno doprowadzać do zagęszczenia w tych rejonach stanu osobowego i środków materiałowych. Podczas rozmieszczania urządzeń medycznych w lasach i jarach należy uwzględniać możliwość długotrwałych zastoju w nich par środków trujących i aerozoli biologicznej.

Przy rozmieszczaniu składów armijnych w lesie, przewidując możliwość powstania pożarów po uderzeniach jądrowych, niezbędne jest przeoranie, oczyszczenie rejonu od suchych, lekko palnych materiałów i wykonanie innych prac przeciwpożarowych.

Duże znaczenie dla ochrony urządzeń tyłowych będzie posiadało wykorzystanie urządzeń obronnych wykonanych poprzednio przez własne wojska oraz budynków w miejscowościach. Przy rozmieszczeniu środków

materiałowych w zabezpieczonych schronach /ukryciach/ rażące działanie wybuchu jądrowego jest 2 - 5 razy mniejsze niż w terenie otwartym.

W oddzielnych wypadkach, oddziały i urządzenia tyłowe za zezwoleniem szefostwa RBA, mogą także wykorzystać urządzenia obronne pozostawione przez przeciwnika.

Wyżej wspomniane urządzenia inżynieryjne w pierwszym rzędzie powinny być wykorzystane dla ochrony stanu osobowego oddziałów i urządzeń tyłowych oraz dla samochodów ze środkami materiałowymi.

Składanie środków materiałowych na gruncie we współczesnych warunkach, szczególnie w czasie operacji zaczepnej będzie rzadkim wypadkiem.

Wykonanie prac inżynieryjnych dla ochrony oddziałów i urządzeń tyłowych organizuje kwatermistrz armii. Bezpośrednimi wykonawcami są: inżynieryjna kompania zabezpieczenia tyłów i stan osobowy jednostek tyłowych, a także pododdziały wojsk inżynieryjnych przydzielonych do dyspozycji kwatermistrzostwa.

Zakres prac ziemnych podczas przygotowania urządzeń inżynieryjnych dla wszystkich armijnych obiektów tyłowych wynosi powyżej 100 000 m³ prac ziemnych i potrzebuje dużej ilości środków i długiego czasu. Armia we współczesnych warunkach tym raczej nie będzie dysponować. Dlatego w każdym wypadku kwatermistrz armii będzie decydował w zależności od posiadanego czasu i środków w jakim stopniu powinna być przeprowadzona rozbudowa inżynieryjna rejonu tyłów armii.

Kolejność wykonania prac inżynieryjnych może być następująca. Najpierw przygotować ukrycia dla rannych, chorych i całego stanu osobowego tyłów, a także ochronę dla KSD i szefostwa RBA. Następnie ukrycia dla najbardziej ważnych rodzajów środków materiałowych, rakiet, materiałów pędnych, dla części amunicji, materiałów wybuchowych, żywności. W drugiej kolejności należy zabezpieczyć pozostałe środki materiałowe składów, technikę i środki jednostek tyłowych oraz próżny transport dowozu.

Najczęściej, a szczególnie w toku operacji, dla stanu osobowego będą wykonywane przykryte szczeliny. Dla środków materiałowych czasowo wykładanych na grunt celowo będzie przygotować ukrycia, tj. rowy, nisze lub wykopy na amunicję.

Sztab kwatermistrzostwa armii przed każdym przesunięciem tyłów armii w nowy rejon organizuje rozpoznanie rejonów przewidywanych do rozmieszczenia poszczególnych elementów ugrupowania tyłów. Jednym

z zadań rozpoznania powinno być ustalenie możliwości wykorzystania właściwości ochronnych terenu i znajdujących się tam ukryć dla ochrony stanu osobowego i środków materiałowych przed bronią masowego rażenia.

3. Rozpoznanie skażeń i zakażeń oraz powiadamianie oddziałów i obiektów tyłowych o skażeniach i o zakażeniach /zbiór i ocena danych o sytuacji skażeń w rejonie tyłów armii/.

W warunkach szerokiego stosowania broni jądrowej i chemicznej zebranie i opracowanie we właściwym czasie danych z sytuacji skażeń w rejonie tyłów armii posiada bardzo ważne znaczenie. Wiadomo jest, że proces ustalenia sytuacji skażeń przechodzi poprzez dwa kolejne etapy: prognozowanie sytuacji skażeń oraz drugi - zebranie i ocena danych o sytuacji skażeń.

W każdym z wykazanych etapów ustalenia sytuacji skażeń niezbędną jest przeprowadzenie oceny w jakim stopniu ona wpływa na pracę tyłów.

Prognozowanie sytuacji skażeń w pasie działania nie tylko wojsk ale także oddziałów i urządzeń tyłowych i przygotowanie odpowiednich materiałów dla informowania związków taktycznych i sztabu kwatermistrzostwa armii jest obowiązkiem szefostwa wojsk chemicznych armii. Na równi z powyższym nie wyklucza się, że wiadomości o współrzędnych i parametrach uderzeń jądrowych będą przychodziły bezpośrednio do sztabu KSD z SD armii i od sztabów jednostek OPL, zabezpieczających rozmieszczenie armijnych jednostek i urządzeń tyłowych, szczególnie RBA.

Podczas użycia przez przeciwnika środków trujących na obiekty tyłowe, meldunki z rejonów skażonych ST będą przychodziły w pierwszej kolejności do sztabu kwatermistrzostwa, a następnie przekazuje się je na stanowisko dowodzenia armii lub do szefostwa wojsk chemicznych. Informacja meteorologiczna powinna przychodzić do sztabu kwatermistrzostwa od hydrometeorologicznej służby armii w formie biuletynów meteorologicznych. Oprócz tego, do oceny sytuacji skażeń wykorzystywane rezultaty obserwacji meteorologicznych, prowadzonych przez podległe KSD posterunki obserwacji skażeń.

W wyniku powyższego systemu otrzymania danych sztab kwatermistrzostwa armii będzie posiadał, wyjściowe dane, niezbędne dla samodzielnego prognozowania sytuacji skażeń. Możliwość samodzielnego prowadzenia oceny sytuacji skażeń ma duże znaczenie ponieważ ułatwia: informowanie oddziałów i urządzeń tyłowych o sytuacji skażeń; prowadzenie

rozpoznania skażeń; powiadamianie poszczególnych jednostek i obiektów tyłowych o skażeniach środkami trującymi i promieniotwórczymi. Sytuacja skażeń w rejonie rozmieszczenia tyłów armii powinna być stale uaktualniana na podstawie danych, które mogą napływać do KSD bezpośrednio od oddziałów i urządzeń tyłowych oraz z szefostwa wojsk chemicznych armii.

Składy armijne wyposażone są w przyrządy rozpoznania skażeń w ograniczonej ilości, za wyjątkiem radiometrów. W tych warunkach celowe jest wydzielenie dwóch etatowych drużyn rozpoznania z armijnej kompanii rozpoznania skażeń do dyspozycji szefa RBA. Ważne znaczenie będzie miało także wykorzystanie w interesach RBA danych z obserwacji prowadzonych siłami samodzielnych batalionów samochodowo - transportowych armii. Zbiór i opracowanie danych o sytuacji skażeń w rejonie RBA powinny należeć do obowiązków wydziału organizacji i planowania szefostwa ruchomej bazy armii.

Bataliony drogowo - eksploatacyjne armii, które odpowiedzialne są za techniczną obsługę armijnych dróg samochodowych oraz za ruch na tych drogach, są w stanie uzyskiwać najbardziej aktualne dane charakteryzujące sytuację skażeń w rejonie tyłów armii.

Wiadomo jest, że w pasie działania armii ogólnowojskowej organizuje się /zgodnie z kierunkiem dowozu/ dwa rejonu drogowo-eksploatacyjne, w których eksploatację i utrzymanie dróg samochodowych zapewniają dwa armijne bataliony drogowo-eksploatacyjne. W rejonie drogowo - eksploatacyjnym przygotowuje się 1 - 2 zasadnicze armijne drogi samochodowe, jedną - dwie zapasowe i przynajmniej dwie rokady.

Drogowo - eksploatacyjny rejon dzieli się na 2 - 3 drogowo-eksploatacyjne odcinki, każdy z nich zabezpiecza kompania drogowo - eksploatacyjna.

Drogowo - eksploatacyjna kompania organizuje jeden odcinkowy dyspozytorski punkt, 7 - 8 stałych posterunków regulacji ruchu na zasadniczej drodze i 2 - 3 ruchome posterunki regulacji na zapasowych drogach. Biorąc pod uwagę posiadanie odwodu /w drogowo-eksploatacyjnym batalionie - pluton, w drogowo - eksploatacyjnej kompanii - dwóch posterunków regulacji/ batalion może zorganizować jeden rejonowy, dwa-trzy odcinkowe dyspozytorskie punkty, 14-15 stałych posterunków regulacji na zasadniczej drodze i 5 -6 ruchomych posterunków na drogach zapasowych. Jeżeli przyjąć równomierne rozmieszczenie posterunków /włączając odwód/ wzdłuż dróg, to okazuje się, że na zasadniczej drodze posterunki rozmieszczają się co każde 4-5 km, a na drogach zapa -

sowych jeden posterunek ruchomy na 20 - 30 km.

Dlatego przy obowiązującym wyposażeniu drogowo - eksploatacyjnym batalionów przyrządami rozpoznania skażeń chemicznych i promieniotwórczych/, najcelowiej zebranie danych o sytuacji skażeń na armijnych drogach organizować po linii odcinków, rejonów i dyspozytorskich punktów. Do sztabu KSD dane z rozpoznania skażeń mogą napływać przez sieć radiową: KSD - od dyspozytorskich punktów, szefa komunikacji wojskowej, od dowódców batalionów drogowo - eksploatacyjnych lub kompanii.

Oprócz tego należy uwzględnić wykorzystanie armijnych środków rozpoznania skażeń z zadaniem współdziałania z drogowo-eksploatacyjnymi pododdziałami w celu wykrycia skażenia terenu podczas skierowania ruchu na zapasowe drogi. Zadanie na prowadzenie rozpoznania skażeń promieniotwórczych wzdłuż zapasowych armijnych dróg, których ogólna długość może wynosić 330 - 400 km, powinno być postawione dla klucza śmigłowców podległych szefowi wojsk chemicznych armii.

Wszystkie dane, otrzymane w sztabie kwatermistrzostwa, w rezultacie prowadzenia rozpoznania skażeń uogólnia starszy pomocnik szefa wydziału organizacji i planowania, nanosi je na mapę sytuacji skażeń i melduje szefowi sztabu lub kwatermistrzowi armii. Jednocześnie z tym, w miarę napływania danych o skażeniach, dyżurny operacyjny w sztabie kwatermistrzostwa, obowiązany jest przekazywać je przez techniczne środki łączności na SD armii, bezpośrednio dyżurnemu operacyjnemu, a także tyłowej grupie operacyjnej wysłanej na SD.

Na podstawie otrzymanych i uogólnionych danych rozpoznania, sztab kwatermistrzostwa systematycznie informuje dowódców oddziałów i szefów urzędzeń o faktycznej sytuacji skażeń, w takim zakresie w jakim to będzie niezbędne do pracy tych oddziałów i urzędzeń.

Powiadamy o skażeniach przeprowadza się zazwyczaj bezpośrednio w oddziałach i urzędzeniach tyłowych na rozkaz ich dowódców /szefów/ na podstawie wskazań przyrządów rozpoznania skażeń. W wypadku niedostatecznego zabezpieczenia takimi przyrządami na podstawie planu obrony i ochrony tyłów może być przewidziane jednoczesne powiadamy grupy urzędzeń tyłowych środkami tych lub innych oddziałów.

4. Kontrola napromienienia i stopnia skażenia ludzi, środków transportowych, materiałowych i wody.

Kontrole stopnia napromienienia stanu osobowego tyłów armii przeprowadza się w celu otrzymania danych dla przeprowadzenia oceny stanu jednostek i urzędzeń tyłowych, które działały w rejonach skażeń promieniotwórczych. Na podstawie danych kontroli napromienienia, przeprowadzonej w tyłach armii, można ocenić zdolność bojową lub zdolność do pracy pojedynczych żołnierzy oraz całości oddziałów i urzędzeń tyłowych;

określić warunki dalszego ich wykorzystania w konkretnej sytuacji skażeń promieniotwórczych; prawidłowo planować uzupełnienie stanu osobowego, jednostek i urządzeń tyłowych najdokładniej określić stopień choroby popromiennej metody i zakres zabiegów leczniczo-profilaktycznych ewakuacyjnych.

Indywidualną kontrolę stopnia napromienienia należy prowadzić dla stanu osobowego oficerów, a także podoficerów i szeregowych pododdziałów transportowych, drogowo - eksploatacyjnych i łączności przewodowej, to znaczy tam, gdzie żołnierze zazwyczaj działają w oderwaniu od swoich pododdziałów. We wszystkich pozostałych oddziałach i urządzeniach tyłowych należy prowadzić kontrolę napromienienia metodą grupową. Szczególnie metodę grupową można stosować w takich pododdziałach i urządzeniach tyłowych jak w składach, piekarni polowej itp.

Za organizację kontroli napromienienia stanu osobowego odpowiedzialni są dowódcy oddziałów i szefowie urządzeń tyłowych. Odpowiedzialni za organizację obowiązani są ustalić, w których pododdziałach, urządzeniach prowadzić grupową kontrolę, a w jakich pododdziałach, urządzeniach indywidualną kontrolę napromienienia. Zestawienie potrzeb określonej ilości środków technicznych kontroli napromienienia dostarcza się do szefostwa wojsk chemicznych armii. Odczytanie dawki "ślepych" dozymetrów, a także zakadowanie indywidualnych dozymetrów przeprowadzają instruktorzy chemicy lub instruktorzy sanitarni - dozymetryści. Oprócz tego celu w razie potrzeby może być wydzielona drużyna kontroli dozymetrycznej z armijnej krs.

Przy ograniczonym zabezpieczeniu jednostek i urządzeń tyłowych w zestawie DP-23 duże znaczenie posiada wykorzystanie przyrządów rozpoznania skażeń do określenia przybliżonych dawek promieniowania stanu osobowego, jako iloczynu średnio-arytmetycznych wielkości mocy dawki w czasie działania stanu osobowego w skażonym rejonie.

Zgodnie z obowiązującymi zasadami prowadzenia kontroli napromienienia stanu osobowego, ewidencja dawek w jednostkach tyłowych /w plutonie, kompanii, w składzie armijnym/ powinna być indywidualna dla całego stanu osobowego. W sztabach jednostek tyłowych należy prowadzić grupową ewidencję napromienienia dla pododdziałów o dwa szczeble niżej i indywidualną ewidencję napromienienia wszystkich oficerów.

W sztabie kwatermistrzostwa armii powinny być średnie dane za każdą kompanię jednostki tyłowej, skład armijny i indywidualnie dla stanu osobowego sztabu kwatermistrzostwa, dowódców jednostek tyłowych i ich zastępców.

Meldunki z danymi ewidencji napromienienia powinny być dostarczane do sztabu kwatermistrzostwa armii przez dowódców /szefów/ jednostek /urządzeń/ tyłowych codziennie zgodnie z terminem dostarczenia meldunków. W wypadku skomplikowanej sytuacji skażeń może zaistnieć potrzeba składania dwóch i więcej meldunków na dobę.

Kontrolę stopnia skażenia promieniotwórczego jednostki tyłowe prowadzą własnymi środkami. Jednostki i urządzenia tyłowe posiadają przeznaczone do tego celu drużyny rozpoznania skażeń lub instruktorów chemicznych. Natomiast w każdym samodzielnym oddziale /pododdziale/ medycznym jest sanitariusz - instruktor dozymetrysta.

Szczególne uwagę należy skupić na przeprowadzenie kontroli stopnia skażenia promieniotwórczego na punktach medycznych. Żywność, która uległa skażeniu wskutek działania promieniowania przenikliwego lub skażenia substancjami promieniotwórczymi, może stać się źródłem masowych porażeń. Dotyczy to również innych przedmiotów zaopatrzenia. Dlatego też należy podkreślić szczególnie wielkie znaczenie prowadzenia kontroli stopnia skażenia promieniotwórczego na punktach żywienia i w składach żywnościowych.

5. Zabezpieczenie jednostek i urządzeń tyłowych w sprzęt i środki chemiczne

Zabezpieczenie jednostek i urządzeń tyłowych w środki i sprzęt chemiczny planuje i realizuje szefostwo wojsk chemicznych armii.

Wydanie tych środków z P&Sch odbywa się na podstawie zarządzenia szefa wojsk chemicznych na zapotrzebowanie sztabu kwatermistrzostwa armii. Dostarczenie tych środków jednostkom i urządzeniom tyłowym odbywa się ich własnym transportem.

Sprawdzanie techniczne masek przeciwgazowych i środków ochronnych w jednostkach i urządzeniach tyłowych powinno być przeprowadzone pod kierownictwem wyznaczonych oficerów z wykorzystaniem instruktorów chemików - dozymetrystów, a tam gdzie ich nie ma przeszkolonych podoficerów. Dla sprawdzenia masek przeciwgazowych przy pomocy ćwiczebnych środków trujących mogą być wykorzystane uszczelniane piwnice, namioty sanitarne itp.

6. Likwidacja skutków użycia broni masowego rażenia w tyłach armii.

Dla zabezpieczenia ciągłości pracy tyłów armii ważne znaczenie posiadają przedsięwzięcia likwidacji skutków użycia przez nieprzyjaciela broni jądrowej, chemicznej i biologicznej. Każda jednostka i urządzenie tyłowe powinny być przygotowane do wypełniania tych przedsięwzięć własnymi siłami i środkami, w razie potrzeby może im być udzielana pomoc z wyższego szczebla.

W tym celu w jednostkach i urządzeniach tyłowych, a jeśli pozwala sytuacja to i w grupach jednostek /urządzeń tyłowych/ zawczasu organizuje się nieetatowe drużyny. Dla udzielenia pomocy tym drużynom mogą być wykorzystane: kompania inżynierskiego zabezpieczenia tyłów, kompania obsługi RBA, kompania ochrony i regulacji ruchu KSD, pododdziały medyczne i pododdziały eksploatacji dróg.

W wypadku dużej ilości prac, odtworzenia normalnej pracy tyłów, po użyciu przez nieprzyjaciela BMR, praca taka może być organizowana i przeprowadzana grupami jednostek i urządzeń tyłowych. W tym wypadku kierownictwo nad tymi pracami powierza się jednemu z dowódców /szefów/ jednostek /urządzeń/ tyłowych danej grupy. Dla okazania kwalifikowanej pomocy medycznej lub dziom zarządzeniem kwatermistrza armii lub szefa RBA w rejon porażenia powinny być skierowane rezerwowe pododdziały medyczne, a dla ewakuacji rannych i chorych z rejonów porażenia transport sanitarny.

Składy RBA i ich pododdziały obsługi, które znalazły się w rejonach skażonych pyłem pro-mieniotwórczym i środkami trującymi, z zasady przechodzą w zapasowe lub inne nieskażone rejony.

Przy obecnie istniejącym wyposażeniu jednostek tyłowych w sprzęt likwidacji skażeń, przeprowadzenie całkowitych zabiegów sanitarnych ludzi oraz dezaktywacji, odkażania i dezynfekcji środków materiałowych w tyłach armii możliwe będzie tylko siłami i środkami specjalnie wydzielonych pododdziałów wojsk chemicznych armii. Oprócz tego do całkowitych zabiegów sanitarnych można będzie wykorzystać sanitarno-przeciwepidemiczne pododdziały najbliższych jednostek medycznych. Całkowite zabiegi specjalne przeprowadza się na rozkaz kwatermistrza armii, w zasadniczych lub zapasowych rejonach rozmieszczenia jednostek i urządzeń tyłowych.

Dowódcy kolumn samochodowych, którzy podwożą środki materiałowe dla wojsk, w wypadku konieczności pokonania stref skażonych otrzymują od sztabu kwatermistrzostwa rejony dla przeprowadzenia zabiegów specjalnych, uzgodnione z szefostwem wojsk chemicznych armii.

W powyższe rejony szef wojsk chemicznych może wysłać ze swego odwodu pododdziały zabiegów specjalnych.

Do przeprowadzenia całkowitych zabiegów specjalnych w pododdziałach drogowych wśród pojedynczych żołnierzy, którzy ulegli skażeniu organizuje się w rejonie drogowo-eksploatacyjnym punkt zabiegów specjalnych /PZS/. Punkt ten powstaje na bazie punktów obsługi /medycznej i pomocy technicznej/.

W wypadku powstania nowych stref skażeń podczas jazdy kolumn samochodowych po armijnych drogach samochodowych rejony do przeprowadzenia zabiegów specjalnych mogą być wyznaczone przez komendanta rejonu drogowo - eksploatacyjnego i rejonowych punktów dyspozytorskich.

Oprócz tego punkty dyspozytorskie /rejonowe i odcinkowe/przed wydaniem zezwolenia na dalszy przejazd po drogach armijnych, mogą otrzymać zadanie przeprowadzania wrywkowej kontroli stopnia skażenia promieniotwórczego kolumn samochodowych.

Doświadczenia pracy jednostek tyłowych wskazują, że kontrolę stopnia skażenia wystarczy prowadzić wrywkowo w ilości 7-8 ludzi i 5 jednostek sprzętu, który w jednakowych warunkach znajdował się w terenie skażonym. W jednostkach samochodowych, które przejeżdżały przez teren skażony w kolumnach, kontrolę stopnia skażenia prowadzi się co dziesiąty samochód.

Transport i środki materiałowe, które przybywają na składy armijne powinny być poddawane kontroli stopnia skażenia promieniotwórczego.

Należy zabezpieczyć możliwość prowadzenia kontroli stopnia skażenia przez ewakuacyjno - remontowe pododdziały armii na punktach zbiórki uszkodzonych pojazdów. Odkazanie i dezaktywację napływającego uszkodzonego sprzętu przeprowadza się z zasady środkami znajdującymi się przy danym sprzęcie i środkami pododdziałów rozwijających punkty zbiórki uszkodzonych pojazdów.

Zmagazynowane na składach środki materiałowe, skażone pyłem promieniotwórczym i środkami trującymi, przy niemożliwości przeprowadzenia zabiegów specjalnych, na zarządzenie kwatermistrza armii pozostawia się na miejscu pod ochroną, lub ewakuuje się środkami Frontu do specjalnych składów na długie chronienie. Środki powyższe pozostają tam do czasu samoczynnego odkazania lub pełnego rozpadu promienio-

twórczego. W wypadku nieznacznego skażenia środki materiałowe niezbędne potrzebne na polu walki z zasady wywozi się w nowe rejony, gdzie przeprowadza się zabiegi specjalne, a następnie dostarcza się je do wojsk.

Na składach paliwa rakietowego, po uderzeniu jądrowym przeciwnika, należy zastosować środki natychmiastowej izolacji, odkażenia i neutralizacji odcinków terenu gdzie rozlane zostały trujące składniki paliwa.

Dlatego też likwidacja skutków użycia przez nieprzyjaciela BMR w tyłach armii wymaga od sztabu kwatermistrzostwa dokładnego kierowania tym przedsięwzięciem i umiejętnego wykorzystania różnych sił i środków dla odtworzenia w jak najkrótszym czasie normalnej pracy jednostek i urządzeń tykowych.

x

x

x

W związku z poważnym zagrożeniem tyłów armii przez BMR nieprzyjaciela, istnieje realna potrzeba stworzenia w sztabie kwatermistrzostwa armii oddzielnego organu OPBMAr tyłów.

Na współczesnym polu walki obrona i ochrona tyłów stała się problemem warunkującym zdolność wykonania zadań stojących przed tyłami. Dla rozwiązania tego problemu należałoby wyodrębnić wydział lub sekcje obrony i ochrony tyłów armii, której zadania mogłyby być następujące:

- zabezpieczenie składu osobowego tyłów armii w środki indywidualnej i zbiorowej ochrony przed skażeniami;
- rozpoznanie rejonów dogodnych do dokonania przez tyły manewru przeciwatomowego /pojemność przestrzenna i maskownicza rejonu, istniejące ukrycia naturalne opuszczone przez wojska lub możliwość wykonania ukryć, istnienie źródeł wody, możliwość organizacji zabiegów sanitarnych, specjalnych itp/;
- ocena zniszczeń po uderzeniach BMR;
- prognozowanie skażeń dla potrzeb tyłów armii i organizacja rozpoznania skażeń w strefie tyłów armii;
- informowanie szefostwa RBA, oddziału komunikacji wojskowej, oddziału służby zdrowia i innych oddziałów służb kwatermistrzowskich o sytuacji skażeń w strefie tyłów armii i o warunkach meteorologicznych;

- prowadzenie ewidencji skażeń w strefie tyłów armii i składanie o tym meldunków szefowi sztabu kwatermistrzostwa i szefostwa wojsk chemicznych armii;
- planowanie szkolenia OPBMaR jednostek tyłów armii oraz zabezpieczenie szkolenia z tego przedmiotu oficerów kwatermistrzostwa armii;
- przygotowanie i przedkładanie kwatermistrzowi armii /szefowi sztabu kwatermistrzostwa/ propozycji i wniosków w zakresie obrony i ochrony tyłów;
- organizacja i kierowanie likwidacją skutków użycia przez nieprzyjaciela BMR na oddziały i obiekty tyłowe armii;
- kontrola przedsięwzięć obrony i ochrony tyłów armii.

Wyk. w 30 egz.

Egz. nr 1-30-Bibl.Tajna

Wyk. ppłk dr NAWROCKI

Druk JD, dn. 1.7.66r.

nr ks. 01960/WW.

brudn. nr 01/0739/66